

Porteføljestyret for innovasjon

Dato/Tid	Sted
12.12.2024	Teams
10:00-15:00	

Sak PS-INNOV 66/24	Godkjenning av sakslisten
Sak PS-INNOV 67/24	Godkjent møteprotokoll fra porteføljestyremøte 6/24 <i>-vedlegg</i>
Sak PS-INNOV 68/24	Spørsmål om habilitet
Sak PS- INNOV 69/24	Muntlige orientering - <i>vedlegg</i>
Sak PS- INNOV 70/24	Tildeling av innovasjonsprosjekter i næringslivet (IPN), 2024 <i>U.off. jf. offl. § 14</i>
Sak PS- INNOV 71/24	Investeringsplan for innovasjon 2025-2027 <i>-vedlegg</i>
Sak PS- INNOV 72/24	Kvalifisering Sentre for forskningsdrevet innovasjon – SFI V - Trinn 1 <i>U.off. jf. offl. § 14</i>
Sak PS- INNOV 73/24	Seminar
Sak PS- INNOV 74/24	Eventuelt
Sak PS- INNOV 75/24	Godkjenning av møteprotokoll
	Evaluering av møtet

Sak PS-INNOV 67/24

Godkjent møteprotokoll fra porteføljestyremøte 6-24

Til Porteføljestyret for innovasjon	Ansvarlig Direktør Christine Tørklep	Saksbehandler Linda K. Markussen	Vedlegg 1. Godkjent møte- protokoll fra møte PS- INNOV 6-2024
Fra Områdedirektør Anne Kjersti Fahlvik			

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret tar godkjent møteprotokoll fra porteføljestyremøte 6-24 til orientering.

Kort bakgrunn Møteprotokoll fra porteføljestyrets møte 15. november 2024 (møte PS-INNOV 6-24) ble godkjent i møtet (se vedlegg 1) og deretter publisert på Forskningsrådets nettsider.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Godkjent møteprotokoll fra forrige porteføljestyremøte legges frem for porteføljestyret til orientering.

Forberedelse / prosess Administrasjonen har utviklet saken.

Porteføljestyre for innovasjon, møte 6/24

Dato
15.11.2024

Sted
Teams

Til stede

Ralph W. Bernstein (leder)
Gry Alsos
Wenche Synnøve Pedersen Dehli
Rune Dahl Fitjar (deltok ikke i Sak 64/24)
Trond Furu
Eirik Gjelsvik
Anne Karin Hamre
Lars Klevjer
Bjørn Platou
Mette Hjermann (observatør NFD)
Haakon Kobbenes (observatør KD)

Forfall

Karen Dolva
Brit Helle

**Til stede fra
Forskningsrådet**

Anne Kjersti Fahlvik
Christine Tørklep
Renate Margrete Simonsen
Linda K. Markussen

Sak PS-INNOV 60/24

Vedtak:

Godkjenning av sakslisten

Porteføljestyret godkjenner sakslisten.

Sak PS-INNOV 61/24

Godkjent møteprotokoll fra porteføljestyremøte 5/24

Porteføljestyre godkjenner møteprotokoll fra porteføljestyremøtet 5/24.

Sak PS-INNOV 62/24

Vedtak:

Spørsmål om habilitet

Følgende medlemmer er inhabile og deltar ikke i behandlingen av følgende søknad:

- Ralph Bernstein har meldt seg inhabil på generelt grunnlag.
- Trond Furu, Sak 63/24 har meldt seg inhabil for søknadsnr. 355469

Sak PS-INNOV 63/24

Vedtak:

Tildeling Innovasjonsprosjekt i næringslivet (IPN)

Ralph Bernstein fratradte under behandling av sak 64/24. Eirik Gjelsvik trådte inn som settestyreleder og ledet tildelingen.

Trond Furu er inhabil i søknadsnr. 355469, Raufoss Development AS, og deltok ikke behandling av denne søknaden.

Porteføljestyret vedtar å tildele betinget støtte til følgende søknader:

1. 355123 AKER Solution AS	16 mill. kroner
2. 355720 The Quartz Crop AS	9,05 mill. kroner
3. 355469 Raufoss Development AS	16 mill. kroner

Innstilt beløp er en øvre ramme, beløp og støtteandel vil kunne bli justert. Administrasjonen gis fullmakt til å fatte endelig beslutning om tildeling av midler basert på innhenting og vurdering av revidert søknad med obligatoriske vedlegg.

Sak PS-INNOV 64/24

Godkjenning av porteføljeplan for innovasjonsporteføljen

Vedtak:

Administrasjonen innarbeider de innspillene som kom i møtet og sender porteføljeplanen på sirkulasjon til porteføljestyremedlemmene for endelig godkjenning.

Videre saksgang:

Porteføljestyrets leder skal legge fram porteføljeplanen for Forskningsrådets styre 5. desember for godkjenning.

Sak PS-INNOV 65/24

Godkjenning av møteprotokollen

Vedtak:

Porteføljestyre godkjenner møteprotokollen.

Sak PS-INNOV 68/24

Spørsmål om habilitet

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for innovasjon	Christine Tørklep	Linda K. Markussen	

Fra
Områdedirektør
Anne Kjersti Fahlvik

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak *Utformes i møtet*

Kort bakgrunn I henhold til Forskningsrådets bestemmelser om habilitet og tillit skal porteføljestyrets medlemmer vurdere sin habilitet i alle beslutningssaker. Eventuell inhabilitet og håndteringen av denne skal protokollføres. Usikkerhet om inhabilitet skal diskuteres åpent i styremøtet og skal også protokollføres. Styremedlemmer som blir vurdert inhabile, skal forlate styremøtet under behandlingen av den aktuelle saken. Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av styremedlemmene er habile og deltar i beslutningen.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Porteføljestyret skal avklare styremedlemmenes habilitet i beslutningssakene i møtet.

Hovedpunkter Å fatte beslutninger innebærer å konkludere eller ta veivalg. Når porteføljestyret fatter vedtak i en beslutningssak, vil derfor vedtaket ha betydning for den videre saksgangen. Dette vedtaket kan handle om enkeltaktører, for eksempel ved tildeling av prosjektmidler, eller være et strategisk vedtak som legger føringer for fremtidige tildelinger av midler. Inhabilitet kan oppstå ved begge disse vedtakstypene.

Habilitetsreglene er slik at når det på forhånd (før søknadene er kjent for porteføljestyret) er fattet vedtak om hvilken karaktergrense og/eller hvilke kriterier det er satt for støtteverdige prosjekter, kan søknader som ikke når opp til denne karaktergrensen og/eller tilfredsstillere disse kriteriene(e), avslås samlet (avslag en bloc) og med alle styremedlemmene til stede. I henhold til oppdatert prosedyre skal alle andre vedtak om avslag, betinget tildeling eller plassering på reserveliste fattes av et habilt styre. Styremedlemmer kan altså ikke være til stede i behandling av søknader de er inhabile for, selv om disse behandles som en del av en pakke (vedtas samlet/en bloc).

I dette møtet skal porteføljestyret beslutte tildelinger i sak PS-INNOV 70-24 *Tildeling innovasjonsprosjekt i næringslivet (IPN)* og Sak PS-INNOV 72/24 *Kvalifisering Sentre for forskningsdrevet innovasjon – SFI V - trinn 1*.

I sak PS-INNOV 70-24 *Tildeling innovasjonsprosjekt i næringslivet (IPN)* gis tildeling per søknad og følger forutbestemte regler definert i sak PS-INNOV 27/24. Dermed vurderes ikke søknadene som tildeles støtte i dette møtet å være i konkurranse med hverandre. Dermed kan et porteføljestyremedlem som er inhabil for en søknad delta i behandlingen av en annen søknad.

I sak PS-INNOV 72-24 *Kvalifisering Sentre for forskningsdrevet innovasjon – SFI V - trinn 1* inviteres inntil 30 kvalifiserte søknader videre til trinn 2 i søknadsprosessen.

Vedtak om kvalifisering gjøres *en bloc* for nivå 1,3,4 og under terskelverdi. Søknader på nivå 2 er rangert, hvor 22 av 27 søknader inviteres til trinn 2. Øvrige søknader gis avslag.

Kvalifisering av søknader følger porteføljestyrets vedtak i sak PS-INNO 14/24 for behandlingsprosedyre for SFI V trinn 1. Det oppnevnes settestyremedlem der porteføljestyremedlem ansees å være inhabile i denne saken.

Sak PS-INNOV 69/24

Orienteringer fra administrasjon

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for innovasjon	Christine Tørklep	Linda K. Markussen	1.Porteføljeplan for innovasjon

Fra

Områdedirektør
Anne Kjersti Fahlvik

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret tar informasjonen til orientering.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Saken fremmes for å orientere porteføljestyret om viktige og prinsipielle saker fra Styret og administrasjonen.

Hovedpunkter Muntlig orientering fra porteføljestyreleder:

- Styrets behandling av porteføljeplan for innovasjon, vedlegg 1
- Fellesmøtet 4.12. mellom Forskningsrådets styre og porteføljestyrelederne

Muntlige orienteringer fra administrasjonen:

- Statsbudsjett 2025
- Orientering om kvalifiseringsstøtte - vedtak på fullmakt
- Felles oppdrag til Norges forskningsråd og Forsvarets forskningsinstitutt om kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier (KVASt)
- Gründermeldingen
- Porteføljestyrets årlige rapportering til Styret

Forberedelse / prosess Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang Administrasjonen følger opp i tråd med orienteringene.

Utkast til
porteføljeplan
(versjon 27.11.24)

Gjelder fra 2025

Innovasjon

Innhold

1	Utfordringsbilde	2
2	Om porteføljen	3
2.1	Porteføljens avgrensning	3
2.2	Finansiering	4
2.3	Utvikling av porteføljen.....	6
3	Mål for porteføljen	7
4	Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak	7
5	Porteføljestyrets forventninger	Feil! Bokmerke er ikke definert.

Om porteføljestyling

Gjennom porteføljestyling skal Forskningsrådet utvikle sin totale prosjektportefølje strategisk og helhetlig for samlet sett å oppnå [målene som regjeringen har satt for Forskningsrådet](#), etterleve [vedtektene](#) og bidra til mål og prioriteringer i [Langtidsplan for forskning og høyere utdanning \(LTP\)](#). Porteføljestyrene skal, hver for seg og samlet, følge opp disse overordnede føringene og realisere Forskningsrådets [strategi](#) innenfor sine respektive porteføljeområder.

Porteføljeplanen er det overordnede styringsdokumentet for hvert porteføljestyre og skal skape forutsigbarhet for søkere og finansierende departementer. Planen gjelder inntil det er behov for oppdatering.

Porteføljeplanen iverksettes gjennom en investeringsplan som oppdateres årlig med utgangspunkt i en porteføljeanalyse basert på tilgjengelig statistikk om porteføljen og øvrig nasjonal og internasjonal FoU-innsats. Investeringsplanen viser hvordan porteføljestyret vil prioritere sine tilgjengelige midler til ulike utlysninger og andre aktiviteter. De samlede føringene i [tildelingsbrev fra departementene](#) ivaretas i investeringsplanene og gjennom andre tiltak. Porteføljeanalysen ligger også til grunn for porteføljerapporten, som er porteføljestyrets årlige rapport til Forskningsrådets styre om egen aktivitet og porteføljens måloppnåelse. Analysen er også et viktig grunnlag for porteføljestyrets innspill til Forskningsrådets budsjettforslag og for Forskningsrådets årsrapport.

1 Utfordringer og muligheter

[Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning](#) beskriver utfordringene som samfunnet og forskningssystemet står overfor, og presenterer tre overordnede mål for norsk forskning og høyere utdanning. Et av disse målene er styrket konkurransekraft og innovasjonsevne i næringslivet og i offentlig sektor. Regjeringen skriver:

"Forskningsdrevet innovasjon er en viktig kilde til omstilling og helt nødvendig for å sikre fremtidig verdiskaping og løse de utfordringene som samfunnet står overfor. Sterke forsknings- og kunnskapsmiljøer og et godt utviklet internasjonalt kunnskapssamarbeid står helt sentralt i dette arbeidet "

LTP fremholder en målsetning om å øke norsk næringslivs investeringer i FoU til to prosent av BNP i 2030 og at støtte til næringslivets egne FoU-prosjekter skal prioriteres. Det skal videre legges til rette

for kommersialisering og nyetableringer basert på offentlig finansiert forskning i de ulike kunnskapsmiljøene da det "vil bidra til at det vokser frem nye kunnskapsintensive virksomheter innenfor både etablerte og nye næringer."

For at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050 ønsker regjeringen "å legge til rette for en generell dreining i næringslivets forsknings- og innovasjonsaktiviteter mot mer klima- og miljøvennlige løsninger i hele landet". Hovedprinsippet er at prosjekter som mottar støtte fra virkemiddelapparatet «skal ha en plass på veien mot omstillingsmålet for 2030 og at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050". «Prinsippet favner både prosjekter med nøytral effekt og prosjekter med positiv effekt på grønn omstilling», og «der to prosjekter er like gode, bør prosjektet som er mest bærekraftig med hensyn til effekter på klima, miljø og samfunn, prioriteres.»

"En innovativ offentlig sektor – både den statlige og den kommunale" trekkes i LTP frem som viktig for norsk økonomi, og det påpekes at innenfor flere områder er det behov for mer og bedre forskning, både på innholdet i selve tjenestene, på strukturene de inngår i, hvordan de fungerer sammen i et helhetlig tjenestetilbud overfor brukerne, og hvilke effekter de har. Innovasjon i offentlig sektor i samarbeid med forskningsinstitusjonene og næringsaktører gir bedre effekt både på kvalitet og effektivitet, også på systemnivå. Det offentliges innkjøpsmakt kan brukes for å dreie etterspørselen mot grønne og bærekraftige løsninger og skape et hjemmemarked som kan gi ny eksport. Offentlig sektor, fra store statlige aktører til små kommuner, er sentrale for å løse også store samfunnsutfordringer knyttet til inkludering, demografi, medvirkning og demokrati. Forskningsbasert innsats og samarbeid krever kapasitet og kompetanse hos offentlige aktører og i forskningsinstitusjonene. Nye tiltak som Kommunenes samarbeidsarena for forskning (KSF) og samfunnsoppdragene er viktige for å samordne kunnskapsbehov og styrke og innrette forskningsinnsatsen for innovasjon i offentlig sektor.

EUs analyser er av betydning for utfordringsbildet. Draghi-rapporten om EUs konkurransekraft vektlegger betydningen av kobling mellom fremragende forskning, digitale teknologier, ny næringsvirksomhet og konkurransekraft. Draghi påpeker behovet for å øke FoU-investeringene til 3 prosent av BNP for å holde tritt med globale konkurrenter. Rapporten understreker viktigheten av samarbeidet mellom forskningsinstitusjoner og næringslivet for at kunnskap raskt kan omsettes til nytte og kommersielle løsninger. Videre er prioritering av forskning innenfor digitalisering og avanserte teknologier, tiltak for fremragende forskning for å tiltrekke og beholde toppforskere, teknologioverføring for å fremme flere kunnskapsbaserte oppstartsbedrifter som kan gi nye arbeidsplasser og en differensiert næringsstruktur fremholdt. Draghis vurderinger og forslag til tiltak og fart er høyst relevante for det norske utfordringsbildet.

2 Om porteføljen

2.1 Porteføljens avgrensning

Forskningsrådets portefølje er aktive prosjekter som Forskningsrådet finansierer, som har midler fra EUs rammeprogram for forskning og innovasjon eller andre finansieringskilder Forskningsrådet har ansvar for å mobilisere søkere til, inkludert SkatteFUNN. Forskningsrådet kategoriserer prosjekter langs ulike dimensjoner som ligger til grunn for inndelingen av prosjekter i 11 porteføljer. Prosjekter med støtte fra EU kategoriseres tilsvarende, men er enda ikke helt tilsvarende for SkatteFUNN. De 11 porteføljene er ikke gjensidig utelukkende, og kan ha varierende grad av overlapp med hverandre da et gitt prosjekt kan ha flere formål og dermed inngå i flere porteføljer.

Porteføljen for innovasjon omfatter alle forskningsrådsfinansiererte prosjekter, EU-prosjekter med norsk deltagelse og SkatteFUNN-prosjekter som helt eller delvis karakteriseres som:

- Forskning i eller for næringslivet
- Forskning i eller for offentlig sektor
- Nyskaping og kommersialisering fra offentlig forskningsinstitusjoner

Porteføljen omfatter alle fag- og teknologiområder, og alle temaer, utfordringer og bransjer/næringer. Porteføljestyret har det strategiske ansvaret for å monitorere og gi Forskningsrådets Styre råd om hele bredden av innovasjonsaktivitet for hele forsknings- og innovasjonsverdikjeden. Porteføljen inkluderer grunnforskning, med hovedtyngden er anvendt forskning, verifisering og pilotering for økt verdiskaping regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Prosjektene skal bidra til innovasjon i næringslivet og offentlig sektor i hele landet, på prosjektnivå samt for ved å videreutvikle innovasjonssystemet i og mellom sektorene. Porteføljestyret for innovasjon har et analyse- og rådgivingsansvar for hele Forskningsrådets innovasjonportefølje, samt et investeringsansvar for den delmengden som Styret til enhver tid legger til dette porteføljestyret.

Innovasjonsbegrepet som er lagt til grunn favner bredden av forskningsinvolverende innovasjonsarbeid som bør ha kommersielt eller samfunnsnytte som formål. Dette omfatter produkt- og tjenesteinnovasjon for utvikling av nye eller forbedrede varer eller tjenester, prosessinnovasjon for ny eller forbedret produksjon, prosess, systemutvikling, inkrementell innovasjon gjennom mindre, trinnvise forbedringer av produkter, tjenester og prosesser, samt radikal innovasjoner som er helt nye og kan revolusjonere et område eller et domene.

2.2 Finansiering

Forskningsrådets portefølje for innovasjon var i 2023 på nær 7900 millioner kroner, som vist i figur 1. Av dette utgjorde porteføljestyrets egen innsats ca. 23 prosent og finansieringen fra øvrige porteføljestyre ca. 52 prosent. Finansieringen fra EUs rammeprogram ca. 26 prosent.

En stor andel av innovasjonporteføljens EU-finansiering var i 2023 innenfor klima, energi og mobilitet, digitalisering, næringsliv og romvirksomhet, helse og mat bioøkonomi, naturressurser, jordbruk og miljø i Horisont Europa (alle i søyle 2 «Globale utfordringer og konkurransedyktig europeisk næringsliv»). Også den europeiske innovasjonsrådet (søyle 3, EIC) bidro med midler til prosjekter i porteføljen, da hovedsakelig nyskappings- og kommersialiseringsprosjekter.

SkatteFUNN-porteføljen besto i 2023 av 4829 aktive prosjekter, som vist i tabell 1. Ifølge Finansdepartementet er det estimerte skattefradraget for disse 3,2 mrd. kroner i 2023. Prosjektene blir merket med et anvendelsesområde, det vil si i hvilken bransje eller næring prosjektet er mest relevant for. Prosjektet kan imidlertid også være relevant for andre anvendelsesområder. Basert på denne merkingen og det budsjetterte skattefradraget på søknadstidspunktet fordelte SkatteFUNN-prosjektene i 2023 slik gitt i tabell 1.

Figur 1: Finansieringskilder til prosjektene i innovasjonsporteføljen (2023-tall).

SkatteFUNN 2023	Antall aktive prosjekter	Forventet andel av totalt estimert skattefradrag (%t)
Helsenæringen	458	11,4
IKT-næringen	434	11
Fiskeri og havbruk	506	9,4
Energi	392	8,8
Annen tjenesteyting	383	7,6
Olje og gass	329	6,6
Bygg, anlegg og eiendom	367	5,6
Maritim	308	5,5
Miljø	209	5,2
Vareproduserende industri	332	5,1
Transport og samferdsel	205	4,9
Finans og bank	141	4,9
Media og kultur	145	3,2
Prosess- og foredlingsindustri	134	2,7
Varehandel	105	2,6
Næringsmiddelindustri	172	2,3
Landbruk	132	1,9
Reiseliv	50	1,0
Skog og trebruk	27	0,3
Totalt	4829	100,00

Tabell 1: SkatteFUNN-porteføljen 2023 fordelt på bransje/næring.

I 2023 stod bevilgninger fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) for vel 60 prosent av porteføljestyrets egne investeringer (innovasjonsprosjekter, Grønn plattform, nyskaping og kommersialisering, nærings-phd). Kunnskapsdepartementets (KD) sektorovergrepene midler stod for 33 prosent (nyskaping og kommersialisering og phd-ordningene) og Kommune og distrikts departementet (KDD) for noe over tre prosent (innovasjons i offentlig sektor, regionale tiltak).

2.3 Utvikling av porteføljen

Porteføljestyret har et rådgivningsansvar overfor Forskningsrådets styre på sitt porteføljeområde i strategiske saker som budsjettinnspill, strategier, relevante høringer etc. som er av betydning for utvikling og status i porteføljen. Porteføljestyret har et overordnet ansvar for forskning i og for næringslivet og offentlig sektor, samt å bidra til å økt kommersialisering og samfunnsinnovasjoner fra offentlig finansiert forskning. Porteføljen har berøringsflater mot de fleste andre porteføljer og porteføljestyrets råd har betydning både for Styret og de andre porteføljestyrene.

Porteføljestyret vil se egne investeringer og rådgiving i lys av de samlede investeringene i porteføljen, og vil basere sine valg på den årlige porteføljeanalysen. Porteføljestyrene for muliggjørende teknologi og for energi og transport har store, komplementære porteføljer relevante for det helhetlige innovasjonsansvaret som er tillagt porteføljestyret for innovasjon. Muliggjørende teknologier, inkludert kunstig intelligens og andre digitale teknologier vil være helt sentralt fremover. Energi og transportstyrets innsats for grønne verdikjeder er også for stor relevans for innovasjonsporteføljen.

Porteføljestyrene for helse har ansvaret for helseforskningen, og vil måtte samspille med porteføljestyret for innovasjon som gjennom de åpne arenaene er hovedfinansierer av helsenæringen. Muliggjørende teknologi-, helse- og velferds- og utdanningsporteføljene finansierer viktig innsats av betydning for innovasjon i og for offentlig sektor. Det er videre sentralt at næringsliv og offentlig sektor har tilgang til data og infrastruktur ved at kvalitetsdata kan deles og ny teknologi testes i samarbeid med forskningsinstitusjonene. Høy forskningskvalitet og god forskerkapasitet innenfor en stor bredde av fag, disipliner og forskningsinstitusjoner er helt avgjørende for innovasjonsinnsatsen. Innsatsen i porteføljestyrene for forskningssystemet og for banebrytende forskning danner dermed et viktig faglig og strukturelt fundament for forskningsbasert innovasjon fra institusjonene og i bredden av offentlig sektor og næringslivet.

For å styrke konkurransekraft og innovasjonsevne med en forskningsbasert tilnærming er kunnskapsdeling, -overføring og -spredning mellom ulike sektorer, områder og domener helt essensielt. Innsikter fra forskningen og innsikter om behov og muligheter i samfunn og næringsliv må deles effektivt i prosjekter og nettverk, ved publisering og formidling mm, slik at kunnskapen blir til nytte for mange.

Prosjektene i porteføljen skal bidra til å løse store samfunnsutfordringer på en klimavennlig måte, og må være miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftige. Det er gitt føringer om at "*...prosjekter som mottar støtte gjennom det næringsrettede virkemiddelapparatet skal ha en plass på veien mot omstillingsmålet for 2030 og at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050*".

Det er viktig at internasjonalt forsknings- og innovasjonssamarbeid sees i sammenheng med de nasjonale finansieringskildene. Porteføljestyret vil søke å finne en hensiktsmessig balanse mellom nasjonale utlysninger og deltakelse i internasjonale satsninger, inkludert EUs partnerskap, Eureka mm. Porteføljestyret vil aktivt følge mulighetene og utviklingen av den EU-finansierte

innovasjonsporteføljen, og de mulighetene som åpner seg for norske aktører i EU de nærmeste årene (se [EUs strategiske plan](#)).

Forskningsrådets vedtekter fremholder oppgaven med å fremme innovasjon i næringsliv og offentlig sektor i hele landet. Flere departementer som finansierer porteføljestyrets egne investeringer gir føringer om at hele landet skal tas i bruk (KD), og at Forskningsrådets investeringer skal skape flere lønnsomme og innovative jobber i hele landet (NFD). Innsikt i regional næringslivsstruktur og forutsetninger for forskningsbasert innovasjon må vektlegges i innovasjonsporteføljen.

3 Mål for porteføljen

Målene for alle porteføljeplanene er avledet av LTP og regjeringens mål for Forskningsrådet, og hvert porteføljestyre må legge de meste relevante av disse til grunn for sitt arbeid. Målene skal adresseres både gjennom porteføljestyrets rådgiving til Styret og gjennom porteføljestyrets egne investeringer.

Mål 1: Porteføljen skal bidra til økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet rapportering fra prosjektene underveis om omfanget av nye forretningsområder i eksisterende bedrifter, nyetableringer og beslutning om videre investeringer, samt virksomhetens kommersielle resultater, vurdert noen år etter prosjektets avslutning.

Mål 2: Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig omstilling i offentlig sektor og næringsliv i hele landet

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet informasjon om nye eller forbedrede varer, tjeneste eller virksomhetsprosesser, underveis og etter prosjektets avslutning, samt prosjektenes bidrag til at Norge kan være et lavutslippssamfunn i 2050.

Mål 3: Ny kunnskap, kompetanse og teknologi i porteføljen skal deles, spres og tas i bruk i forskning, næringsliv og offentlig sektor

Måloppnåelse vil bli vurdert på basis av blant annet omfanget av nye eller forbedrede produkter, prosesser og tjenester, søkte patenter, inngåtte lisensieringskontrakter og utvikling i TRL-nivå, samt omfang av samarbeid med andre sektorer og hvordan porteføljen fordeler seg langs FoUoI-kjeden.

4 Porteføljestyrets prioriteringer og tiltak

Prioriteringene og tiltakene som porteføljestyret setter gir føringer for styrets egne investeringer. Prioriteringene og tiltakene er avledet av Forskningsrådets strategi. Investeringene vil også ta hensyn til føringer fra departementene.

Prioritering 1: Porteføljestyrets investeringer skal utløse økt forskning og utvikling i næringsliv og offentlig sektor

Prioriteringen vil bidra til alle målene; mål 1 Porteføljen skal bidra til økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv, mål 2 Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig omstilling i offentlig sektor

og næringsliv i hele landet og mål 3 Ny kunnskap, kompetanse og teknologi i porteføljen skal deles, spres og tas i bruk i forskning, næringsliv og offentlig sektor.

Regjeringens strategi for å øke næringslivets investeringer i FoU til to prosent av BNP har en rekke tiltak som treffer Forskningsrådet. Målet krever gode betingelser og tiltak for forskningsbasert innovasjon i forskningsinstitusjonene og i næringslivet, og for samarbeid mellom institusjonene og med brukere av forskningen i privat og offentlig sektor. Forskningsrådets bidrag til fremragende forskning, utvikling av muliggjørende og digitale teknologier og samarbeid på tvers av aktører og domener vil bidra til nye kunnskapsbaserte næringer og vekstbedrifter og videreutvikling av etablert næringsliv. Forskningsrådets virkemidler utløser private investeringer i FoU, og evalueringer viser bl.a. økning i antall ansatte, innovasjoner og i samarbeid for bedrifter som mottar støtte. Tilsøkningen til er høy, kvaliteten i prosjektene er høy og stadig flere prosjekter må avslås. En bred mobilisering av bedrifter i hele landet er viktig for å kunne støtte prosjekter med høyest potensial. Porteføljestyret vil anbefale at Forskningsrådet øker andelen næringslivsinitierte -prosjekter, både gjennom egne investeringer og gjennom sine råd til Styret.

Norge har en relativt høy andel offentlig finansiert FoU, og høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner i alle landets regioner. Analyser viser at for lite av den offentlig finansierte forskningen gir nyskaping, samfunnsinnovasjoner og kommersialiseringer. Porteføljestyret vil være en pådriver for å støtte nyskaping, næringsrettede innovasjoner og innovasjoner av betydning for samfunnsutviklingen fra offentlig finansierte forskningsinstitusjoner, både gjennom egne investeringer og gjennom sine råd til Styret. Tiltak som trinnsvis finansiering, akselererte løp og kobling til andre virkemidler og aktører nasjonalt, i EU og andre samarbeidsland vil vurderes.

Tiltak:

- a) Prioritere prosjekter initiert og delfinansiert av næringslivet.
- b) Bidra til at flere ideer, resultater og kunnskap fra forskningsinstitusjonene i hele landet blir testet ut for anvendelse og nytte i næringsliv og i samfunnet.
- c) Bidra til økt forskerrekruttering, -kompetanse og -samspill mellom forskningsorganisasjoner og næringsliv og offentlig sektor, og til spredning av forskningsbasert kunnskap.

Prioritering 2: Porteføljestyret vil styrke næringslivets verdiskaping og evne til bærekraftig omstilling i hele landet

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 2 Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig omstilling i offentlig sektor og næringsliv i hele landet og mål 3 Ny kunnskap, kompetanse og teknologi i porteføljen skal deles, spres og tas i bruk i forskning, næringsliv og offentlig sektor.

Forskningsrådet vil styrke innsatsen for næringsrettet og næringsrelevant FoU for bærekraftig verdiskaping og for flere kunnskapsbaserte, internasjonale konkurransedyktige norske bedrifter og verdikjeder. Samarbeid med offentlig sektor er vesentlig for flere av de fremvoksende næringene. Det er behov for å bygge kvalitet og kapasitet i fag, disipliner og innenfor områder av betydning for

dagens og morgendagens næringsliv, og som muliggjørende og industrielle teknologier og for innovasjon som fagfelt.

Det er ønskelig at innsatsen foregår i hele landet, og legger vekt på regioners forutsetninger, fortrinn og potensialer, inkl. urfolksperspektiver der det er relevant.

Tiltak:

- a) Investere i prosjekter som har en plass på veien til lavutslippssamfunnet
- b) Investere i prosjekter som har internasjonal konkurransekraft og eksportpotensial
- c) Legge til rette for verdikjedesatsinger som kan omfatte offentlig-privat og sivilt-militært samspill
- d) Etterspørre bruk av KI og digitale teknologier i forsknings- og innovasjonsprosessene og kunnskap om konsekvenser av disse

Prioritering 3: Porteføljestyret vil fremme forskning og innovasjon for en effektiv offentlig sektor

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 3 Ny kunnskap, kompetanse og teknologi i porteføljen skal deles, spres og tas i bruk i forskning, næringsliv og offentlig sektor.

Norge står overfor bærekrafts-, demografiske og inkluderingsutfordringer, og en innovativ offentlig sektor er derfor avgjørende for å videreutvikle velferdsstaten. Samspill mellom offentlig sektor, næringsliv og forskningsorganisasjoner må intensiveres for å bygge kunnskap, bidra til systeminnovasjoner, sikre kunnskapsflyt og å utvikle tjenester som utnytter teknologi, gir økt kvalitet og reduserer behovet for bemanning. Dette vil gi store besparelser for i norsk økonomi, samt verdiskapings- og eksportpotensial for norsk næringsliv.

Tiltak:

- a) Investere i prosjekter initiert av offentlig sektor.
- b) Prioritere prosjekter som adressere store utfordringer og prosjekter med størst effektiviseringsgevinst
- c) Legge til rette for innovative offentlige anskaffelser og utvikling av et hjemmemarked
- d) Utnytte offentlige data til næringsutvikling og økt bærekraft i offentlig sektor

Prioritering 4: Porteføljestyret vil fremme internasjonalt forsknings- og innovasjonssamarbeid

Prioriteringen skal særlig bidra til mål 1 Porteføljen skal bidra til økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv og mål 2 Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig omstilling i offentlig sektor og næringsliv i hele landet.

Mulighetene for forskningsdrevet innovasjon påvirkes av globale og nasjonale samfunnsutfordringer, markeder, teknologiutvikling og endringsprosesser. Forskningsdrevet innovasjon er i økende grad avhengig av at kunnskap og teknologi fra ulike områder sees i sammenheng. Dette krever bedre samspill mellom forskning, utdanning og innovasjon og utstrakt samarbeid på tvers av fag-, sektor-, aktør- og landegrenser. Internasjonalt samarbeid kobler norske og internasjonale aktører som gjerne tilgang til kunnskap, teknologi, partnerskap, nettverk, infrastrukturer og markeder.

Tiltak:

- a) Prioritere deltakelse i strategiske internasjonale nettverk og partnerskap viktige for

næringsliv og samfunnsikkerhet

- b) Stimulere næringslivets og offentlig sektors deltagelse i internasjonalt verdikjedesamarbeid med kunder, leverandører, forskningsorganisasjoner og myndigheter

Forskningsrådet har [en rekke policydokumenter og handlingsplaner](#) som utfyller Forskningsrådets strategi, knyttet til blant annet etikk og samfunnsansvar, kjønnsbalanse og mangfold, rekruttering og internasjonalt samarbeid (se Forskningsrådets nettsider for forskningspolitikk og strategier). Disse prioriteringer og tiltakene kommer i tillegg. Merk at de årlige tildelingsbrevene fra departementene kan introdusere nye tiltak i tillegg til dem som er beskrevet i planen.

Sak PS-INNOV 71/24

Investeringsplan for innovasjon 2025-2027

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for innovasjon	Christine Tørklep	Linda K. Markussen	1. Foreløpig investeringsplan 2025-2027
Fra			
Områdedirektør Anne Kjersti Fahlvik			

DRØFTINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret diskuterte profilen på porteføljestyrets investeringer i 2026 og ber administrasjonen arbeide videre investeringsplan for innovasjon 2026-2028 i lys av styrets diskusjon i møtet.

Kort bakgrunn Porteføljestyret vedtok investeringsplan for innovasjon 2025-2027 i sak PS-INNO 48/24. Investeringsplanen ble deretter oppdatert, se *vedlegg 1*, og godkjent av Forskningsrådets styre 5. desember sammen med de øvrige investeringsplanene. Endringer pga. nye oppdrag i tildelingsbrev og andre endringer som følge av endret budsjett i 2025, vil legges inn etter hvert som slike gjøres kjent.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet I møtet vil porteføljestyret bli orientert om Styrets behandling av investeringsplanene og fordelingen av Forskningsrådets FoU-budsjett i 2025. Porteføljestyret inviteres også til en første diskusjon om profilen på porteføljestyrets investeringer i 2026, og da med vekt på virkemiddelbruk da dette er nødvendig for å få sikre fullmakter i ny budsjettmodell. Den strategiske diskusjonen om investeringsplanen 2026, utover det som berører budsjettmodell, vil være på styrets agenda utover i 2025.

Hovedpunkter Overgangen fra netto- til bruttobudsjettering innebærer at Forskningsrådet allerede før nyttår må gi Kunnskapsdepartementet signaler om investeringstakt og antatt forbruksprofil for 2026. Kort fortalt handler dette om når i tid midlene utlyses og tildeles, og varigheten på de igangsatte prosjektene (korte eller lang prosjekter).

Generelt om forbruksprofil/virkemidler

Store nasjonale prosjekter som skal bygge eller videreutvikle FoU-miljøer, som sentre og store tverrfaglige prosjekter med mange aktører, vil kunne ha en varighet på 5-10 år og tar ofte lengre tid å utlyse, tildele og å starte opp enn andre virkemidler.

Prosjekter som inkluderer ph.d.-stillinger vil vare i minst 4 år, i realiteten ofte lengre, mens samarbeidprosjekter mellom FoU-institusjoner og bedrifter og/eller offentlige virksomheter, med FoU-institusjon i front, gjerne varer i 4-5 år. Nyskappings- og kommersialiseringsprosjekter fra FoU-institusjonene kan være kortere (fra noen måneder til 2-3 år). Prosjekter der bedrifter eller offentlig sektor er i front har vanligvis en varighet på 3-4 år, og i noen tilfeller kortere (som ved forprosjekter).

De internasjonale utlysningene innebærer ofte usikkerhet om tidspunkt for utlysning og/eller tildeling, og her vil prosjektvarigheten kunne variere fra utlysning til utlysning.

Mer spesifikt om forbruksprofil/virkemidler i innovasjons-investeringsplanen

Utlysningsplanen for 2026 (*vedlegg 1*) har en ramme på 1.267 mill. kroner (før evt. justeringer som kan komme med 2025-budsjettet) hvorav 93 prosent er planlagt lagt til nasjonale utlysninger.

Hovedtyngden av midlene planlagt iverksatt gjennom prosjekter med en varighet på 3-4 år i form av innovasjonsprosjekter i næringslivet. Tilsvarende lengde og type prosjekter er innovasjonsprosjekter i offentlig sektor, men dette med et betydelig mindre budsjett.

Det er også i 2024 også gitt et tilbud om kortere innovasjonsprosjekter i næringslivet, dvs mindre prosjekter som gjennomføres i løpet av 1 år. Disse er satt opp basert på kundeinnspill, og er kan betraktes som forprosjekter eller prosjekter som er mer tilpasset mindre FoU-erfarne bedrifter i samarbeid med forskningsinstitusjoner. Det er sannsynlig at dette tilbudet videreføres i 2025 og 2026, men er antatt å utgjøre en relativt liten andel av budsjettet.

Ph.d-ordningene nærings- og offentlig sektor-ph.d er typisk 4-årige. Grønnplattform-prosjekter har en 3-års kontrakt, men erfaringsmessig har det vært behov for noe forlenget prosjektperioder.

I nyskappings- og kommersialiseringsinnsatsen er det korte prosjekter; 2 årige for TTO-funksjon og verifikasjon, og inntil 1 år for kvalifiseringsprosjekter.

De prosjektene med lengst varighet i porteføljen er SFler med 8-års prosjektperiode og de regionalt rettede «mini-sentrene» som omtales som kvalifiseringsløft som løper i 5 år. Kvalifiseringsløft utgjør en liten avdel av det årlige budsjettet (totalt under 30 mill. årlig).

Veien videre

Sammenlignet med utlysingsplanen for 2025 er det for 2026-planen inntil nå ikke lagt opp til større endringer i virkemiddelbruk, og dermed og forbruksprofil. Dels er dette gitt av oppdragene fra departementene (ph.d-ordningene, Grønn plattform, SFI, kapasitetsløft), dels av det felles og harmoniserte tilbudet Forskningsrådet har til næringsliv og til offentlig sektor i form av innovasjonsprosjekter.

Administrasjonen ser frem til å få porteføljestyrets refleksjon og innspill, og om det er behov for å justere den foreløpig planlagte investeringsprofilen i 2026.

Forberedelse / prosess

Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

Porteføljestyrets vurderinger legges til grunn for videre arbeid med investeringsplan for innovasjon 2026-2028. Investeringsplanen vil være tema i de neste porteføljestyremøtene.

Investeringsplan
2025-2027,
versjon 14.10.24

Innovasjon

1 Innledning

Porteføljestyret for innovasjon skal fremme bærekraftig innovasjon, verdiskaping og omstilling i næringsliv, offentlig sektor og i forskningen i hele landet, uavhengig av fag, tema og bruk. Den skal legge omstilling til et lavutslippssamfunn til grunn for sitt arbeid. Dette inkluderer innsats for grønne verdikjeder i samarbeid med andre styrever og i virkemiddelapparatet.

Investeringsplanen for 2025-2027 gjør rede for hvordan midlene som porteføljestyret for innovasjon har fått ansvaret for, skal investeres for å bidra til mål og prioriteringer i [Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning \(LTP\)](#), til [regjeringens mål for Forskningsrådet](#), [Forskningsrådets strategi](#) og porteføljepånen som er utarbeides. Porteføljestyrets innspill til denne er hensyntatt: Det er foreslått følgende mål for porteføljen:

- **Mål 1:** Porteføljen skal bidra til økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv
- **Mål 2:** Porteføljen skal styrke evnen til omstilling i offentlig sektor og næringsliv i hele landet
- **Mål 3:** Ny kunnskap, kompetanse og teknologi i porteføljen skal deles og tas i bruk i forskning, næringsliv og offentlig sektor

Investeringsplanen for 2025-2027 er utformet på bakgrunn av strategiske diskusjoner i porteføljestyret, porteføljeanalysen fra 2024 og antatt tilgjengelige investeringsmidler i investeringsperioden. Planen forutsetter at budsjettene videreføres på 2024-nivå (såkalt nullvekst). Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2025, departementenes tildelingsbrev for 2025, samt uforutsette situasjoner vil kunne endre utlysningssammene og tiltakene.

2 Prioriteringer

Investeringsplanen for 2025-2027 prioriterer prosjekter initiert av næringslivet og offentlig sektor. Disse prosjektene tar utgangspunkt i søkergruppens egne utfordringer og muligheter. Dette er viktig for å bidra til økt konkurransevne i næringslivet og å styrke evnen til omstilling, og samtidig bidra til regjeringens målsetning om at næringslivets FoU-aktiviteter skal stå for to prosent av BNP. Videre vil et næringsliv og offentlig sektor med FoU-kunnskap og -kompetanse enklere ta i bruk forskning og teknologi for å løse sine utfordringer og gripe mulighetene kunnskapen gir. Samspill mellom næringsliv, offentlig sektor og forskningsinstitusjoner må stimuleres. Internasjonalt samarbeid på områder av kritisk betydning for næringsliv og samfunnsikkerhet vil også prioriteres. Dette vil både kunne gi tilgang til verdifulle partnerskap og økt markedspotensial.

Investeringene porteføljestyret gjør skal "*ha en plass på veien mot omstillingsmålet for 2030 og at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050*", jmf oppdraget fra NFD. Porteføljen inkluderer alle fag- og teknologiområder og er tematisk åpen for alle fag, disipliner, temaer og bransjer/næringer. Porteføljestyret har det strategiske ansvaret for en rekke ikke-tematisk rettede tiltak for innovasjon i og for næringsliv, offentlig sektor og forskningsinstitusjoner.

3 Tiltaksplan

I valg av tiltak for perioden 2024-2027 er det lagt vekt på å gi søkerne forutsigbarhet samt å ha fleksibilitet til å kunne dreie tiltak og løfte fram nye tiltak det er ønskelig eller nødvendig.

Tiltakene er rettet mot ulike søkergrupper. Felles for alle tiltakene (unntatt fra nyskappingsprosjekter fra forskningsinstitusjonene) er at de er samarbeidsprosjekter og skal bidra til kunnskapsspredning mellom deltakerne og også andre.

Næringsrettede tiltak: Tiltakene er innrettet mot målområde "Styrket konkurransekraft og innovasjonsevne" i Forskningsrådets strategi. De retter seg mot bredden av norsk næringsliv uavhengig av fag, teknologi, tema, bransjer og næringer der det ikke finnes egne målrettede satsninger, inkludert eventuelt innovasjonsfaglige tiltak. Porteføljestyret vil prioritere tiltak som støtter prosjekter som er initiert av næringslivet.

Offentlig sektor-rettede tiltak: Tiltakene skal bidra til at offentlig sektor innoverer tjenester, infrastruktur og forvaltning på en bærekraftig, systematisk og effektiv måte. Utgangspunktet skal være offentlig sektors behov og utfordringer. Porteføljestyret vil prioritere prosjekter med størst effektiviseringsgevinst.

Kommersialisering fra offentlig finansiert forskning: Tiltakene skal bidra til økt nyskaping i form av næringsrettet innovasjon og samfunnsinnovasjon fra offentlig finansiert forskning. Porteføljestyret vil være pådriver for at flere porteføljestyre prioriterer slike tiltak.

Tiltak (utlysning)	Mål for porteføljen	Aktuelle søknadstyper	Planlagt utlysning 2025 mill. kr.	Planlagt utlysning 2026 mill. kr.	Planlagt utlysning 2027 mill. kr.
Forskning i og for næringslivet	1, 2, 3	IPN, Grønn plattform, Nærings-PhD, Eurostars, ERA-NET og partnerskap, Kapasitetsløft, Annet (Forskingskole innovasjon, utenlandsstipend o.l.)	943	941	600
Forskning i og for offentlig sektor	2, 3	IPO, Offentlig sektor PhD	71	51	51
Kommersialisering fra offentlig finansiert forskning	1, 2, 3	Kommersialisering, Annet	135	275	135
SUM			1149	1267	786

4 Utlysningsplan

Utlysninger (fordelt på fellesutlysninger og søknadstyper)	Prioritering 2025 (stikkord)	Planlagt utlysning 2025 hele mill. kr.	Planlagt utlysning 2026 hele mill. kr.	Planlagt utlysning 2027 hele mill. kr.
Fellesutlysninger Innovasjonsprosjekt	Åpne arenaer totalt	558	538	538
Kompetanse- og samarbeidsprosjekt	Regional utvikling / kapasitetsløft		60	
Innovasjonsprosjekt	Grønn plattform	338	277	0
Kommersialiseringsprosjekt*	Kommersialisering av off. finansiert forskning	135	275	135
Forskningsentre	SFI			
Koordinerings- og støtteaktivitet	Utenlandsopphold, Arrangementsstøtte, Analyseoppdrag, Forskerskole innovasjon***	4	7	4
Internasjonalt samarbeid og internasjonale fellesutlysninger**	Eurostars, M-ERA-NET, Raw materials	114	110	109
SUM		1149	1267	786

* For følgende utlysning i 2025, 2026 og 2027 blir det tildeling et år etter, i henholdsvis 2026, 2027 og 2028; Verifiseringsprosjekt (100 mill. kroner per år) har søknadsfrist om høsten, med tildeling i løpet av 1. kvartal påfølgende år.

** M-ERA-NET (5 mill. kroner) lyses ut i 2025 med vedtak i 2026.

** Utlysningen for Raw Materials (10 mill. kroner per år) lyses ut årlig fra 2025, men vedtak om tildeling vil fattes påfølgende år.

*** under forutsetning av nordisk co-finansiering

Merknad:

- I 2024 ble det lyst ut 768 mill. kroner til Senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI). Midlene vil bli tildelt høsten 2025.
- I 2024 lyses 100 mill. kroner ut til verifiseringsprosjekter. Det forventes at midlene vil bli tildelt i løpet av 1. kvartal 2025.
- I 2024 lyses det ut 16 mill. kroner til nasjonale forskerskoler for kommuners behov for forskning og innovasjon. Det forventes at midlene vil bli tildelt i løpet av 1. kvartal 2025.
- I 2024 er det lyst ut 438 mill. kroner til åpen arena IPN. Det forventes at om lag 40 prosent av midlene kan tildeles 1. kvartal 2025.